

Om de twee maanden brengt de Federatie Welstand een elektronische nieuwsbrief uit met relevante berichten over welstands- en monumentenzorg en ruimtelijke kwaliteit. U kunt ook nieuws insturen, zodat dit eventueel opgenomen kan worden in de nieuwsbrief. Stuur hiervoor uw berichten naar gtc@fw.nl.

Berichten uit de Federatie Welstand

Recentralisatie (opiniebijdrage)

Er is een nieuw begrip gemunt: *recentralisatie*. De term staat voor een decentraliserende rijksoverheid. Het klinkt gek en dubbelzinnig en dat is het ook. De rijksoverheid heeft decentralisatie - en daarmee samenhangend deregulering – de laatste jaren als speerpunt van beleid verkozen. De drie bestuurslagen Rijk, provincie, gemeente moeten helder gedefinieerd zijn en elke laag moet uitsluitend dat doen waartoe hij geëquipeerd is (financieel, maatschappelijk, ruimtelijk) en waarvoor hij geacht wordt de (politieke) verantwoordelijkheid te dragen. In elk geval moeten ze elkaar niet in de wielen rijden. So far, so good, zou je denken. Maar in werkelijkheid trekt het Rijk de teugels fors aan, zowel in het geval van de uitbreiding van vergunningvrij bouwen via Wabo als onlangs het voorstel in het kader van nieuwe monumentenwetgeving om vergunningvrij bouwen ook toe te laten in rijksbeschermd stads- en dorpsgezichten. En het gaat nog stiekem ook. Grote nationale onderwerpen die van veel invloed zijn op de kwaliteit van dit land, worden tegenwoordig met een Algemene Maatregel van Bestuur afgedaan, soms onder het mom dat het kleine technische wijzigingen betreft. Bij kleine technische wijzigingen denken politici al gauw dat ze daar geen aandacht aan hoeven te besteden, het is niet meer dan het aandraaien van een loszittend schroefje. Zo wordt de denktijd die bij een zorgvuldige wetsvoorbereiding en wetsbehandeling nodig is, overgeslagen.

Het Rijk verbiedt de gemeenten voortaan om kwaliteitseisen te stellen op achtererven, ook op de erven in beschermd stads- en dorpsgezichten. Het Rijk heeft de gemeenten een tuigje omgedaan. Het beschikbare instrumentarium, maar ook gangbare en goed functionerende praktijken binnen gemeenten om dingen zelf te regelen hebben een systeem van maatwerk opgeleverd dat soepel inspeelt op het type gemeente: een grote of kleine stad, of een gemeente met veel kleine kernen. Het rijkstuigje belet ze nu om te doen waartoe gemeenten via de decentralisatiegedachte recht op meenden te hebben: zelf uitmaken wat en waar het er toe doet. Decentralisatie houdt dus niet in (wat je er van zou verwachten) dat er verantwoordelijkheden worden doorgeschoven naar de plekken waar ze thuishoren, maar betekent dat het Rijk de dereguleringstaak strikt aan zichzelf voorbehoudt en tot op het laagste bestuursniveau voorschrijft waar een gemeente niet meer over gaat. Recentralisatie dus, we zullen de term nog vaak horen. (GtC)

Donner: "Welstand gemeentelijke zaak"

Op 9 februari sprak de Tweede Kamer over de bouwregelgeving en het komende nieuwe Bouwbesluit. In de marge werd kort gesproken over de toekomst van de welstandscommissies, hoewel het onderwerp helemaal niet op de agenda stond. PVV-woordvoerder Lucassen wil zo snel mogelijk van deze 'dakkapellenmafia' af, en refereerde aan een artikel in dagblad *De Pers*. Betty de Boer (VVD) wil dat ook, maar wenst wel een gedegen debat te organiseren voordat het zo ver is. Minister Donner, verantwoordelijk voor bouwregelgeving, antwoordde hen 'voor de vuist weg' als volgt: "Beste mensen, waar hebt u het toch over? Het afschaffen van de welstandscommissies en -toets is allang mogelijk, dat is een verantwoordelijkheid van de gemeenten. Het krantenartikel geeft aan dat ze serieus bezig zijn met deregulering in relatie tot welstand. Dit vergt dus geen verdere betrokkenheid van de rijksoverheid."

De Tweede Kamer heeft de minister gevraagd om zijn standpunt en de laatste stand van zaken met

betrekking tot welstandscommissies in een brief aan de Kamer te verwoorden, waarover dan gedebatteerd kan worden.

De Voor- en Achterkant Benadering of
Het einde van het rijksbeschermd stads- en dorpsgezicht

Wie dagelijks de nieuwsflits van het Nirov doorspit, komt informatieve dingen tegen. Zo op 28 januari het nieuwsbericht: 'Aagnetapark en Nieuwe Plantage beschermd stadsgezichten in Delft', verzonden door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). 'De twee gebieden op de grens van de historische binnenstad krijgen met deze speciale status nationale erkenning van hun bijzondere stedenbouwkundige en cultuurhistorische betekenis'. Aagnetapark, zo vervolgt het bericht, is opgericht door de directeur van de Gist- en Spiritusfabriek voor zijn arbeiders: huisjes in de zogenaamde cottagestijl, ruim in het groen. Het bijbehorende openbare park werd ontworpen door een van de Zochers. Maar, stelt het persbericht: 'De bescherming is niet bedoeld om ontwikkelingen te bevriezen, maar zorgt er juist voor dat in nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de historische en stedenbouwkundige karakteristieken behouden blijven'.

Als je zoiets leest, bekriipt je een ongemakkelijk gevoel dat het behoud van erfgoed met zoveel vaderlands gepolder gepaard moet gaan. Je beschermt iets vanwege de bijzondere stedenbouwkundige uitleg en/of het historische karakter: het

gedachtegoed bij de stichter, het groen, de architectuur, de verkaveling, maar dat alles zet je meteen weer op losse schroeven ten behoeve van 'nieuwe ontwikkelingen'.

Op 31 januari 2010 heeft de Tweede Kamer ingestemd met de opheffing van de beschermd stads- en dorpsgezichten, een voorstel dat nota bene door de RCE zelf is voorbereid. Als de wet in 2012 ingaat, mogen in alle beschermd stads- en dorpsgezichten dezelfde vergunningvrije bouwwerken gerealiseerd worden (serres, bijgebouwen, dakkapellen) als overal elders. Het enige verschil is dat vergunningvrij bouwen in de beschermd gezichten niet is toegestaan in achtererven of zij-erven die naar het openbaar gebied gekeerd zijn, in de veronderstelling dat dan de achtererven overblijven die vanuit het publieke domein niet zichtbaar zijn. Dat is onjuist: bij open verkavelingen, lintbebouwing, wierdedorpijjes of bijvoorbeeld de Schermer (de gehele polder is als beschermd dorpsgezicht aangewezen) zijn de achtererven zeer goed zichtbaar.

De voor- en achterkant benadering die het kabinet nu tot *gerecentraliseerd* beleid heeft verheven, heeft iets kleinburgerlijks (houdt uw stoepje schoon; achter doet u maar wat u wilt, als wij het maar niet zien) en is nogal naïef (of cynisch) in het vertrouwen dat burgers en burens 'er met elkaar wel uitkomen'. Als ze dat niet doen, kunnen ze naar de rechter toe. Het kabinet realiseert zich dat, ondanks deze bepaling, in sommige beschermd gezichten de beeldkwaliteit in gevaar komt, en noemt als voorbeeld de lintbebouwing in het buitengebied, maar neemt dit op de koop toe. Doch er is meer aan de hand.

Waar de rijksbeschermd stads- en dorpsgezichten tot nu toe door strenge bestemmingsplannen (redelijk) goed beschermd worden tegen ontoelaatbare ingrepen in het ensemble, wordt dat anders. In het net aangewezen Aagnetapark bijvoorbeeld zien we geschakelde huisjes met een voortuin, met tussen de huisjes stroken onbebouwd. Omdat in de nieuwe regeling van het vergunningvrij bouwen het achtererf op 1 meter vanaf de voorgevel begint, kunnen die onbebouwde stroken tussen de huisjes worden volgebouwd. Een foeilelijke garage bijvoorbeeld, in een stijl, materiaal of kleur die in het geheel niet aansluit op het gekoesterde stadsgezicht. Voor het Aagnetapark is dit gelukkig een hypothetische situatie, want in dit geval zijn alle gebouwen afzonderlijk aangewezen als rijksmonument, en daar zijn vergunningvrij bijgebouwen ook in de toekomst niet toegestaan.

Maar de villawijken in Hilversum bijvoorbeeld, worden wel bedreigd. Een belangrijk deel van deze negentiende-eeuwse wijken zijn aangewezen als beschermd gezicht. De meeste villa's staan niet afzonderlijk op de monumentenlijst; waarom zou een gemeente ook, als blijkt dat de combinatie van beschermd gezicht, gedetailleerd bestemmingsplan, extra gemeentelijke aandacht en mooie vastgoedprijzen een zekere garantie voor behoud bieden? Vaak zijn het 'onder architectuur ontworpen', losse villa's in het groen. De ontwerpen voor deze villa's kenden a priori geen voor- of achterkantbenadering; de achterkant mocht dan informeler zijn, maar was in het ontwerp even belangrijk als de voorkant. Met de nieuwe regeling kan er van alles aan de zijkant (1 meter achter de

voorgevelrooilijn!) worden aangeplakt en de achtergevel eruit geslagen. Een gemeente die trots is op zo'n villawijk, al was het maar door zoiets banaals als de ozb-waarde, heeft het nakijken.

Het heeft dus iets schrijnends om bijna elke week te lezen over een nieuwe aanwijzing door de rijksdienst van een beschermd stads- of dorpsgezicht, met de enthousiaste verhalen hoe waardevol en cultureel het daar wel niet is, terwijl een wet hier straks korte metten mee maakt. (GtC)

(Afbeeldingen: verkaveling en bebouwing in het beschermde stadsgezicht 'Noordelijk villagegebied Hilversum', foto's uit: M. Beek en A. van der Mark: 'Het ene gebied is het andere niet; atlas van beschermde stads- en dorpsgezichten in Noord-Holland', Amsterdam, 2009.)

Kamerbehandeling Modernisering Monumentenzorg

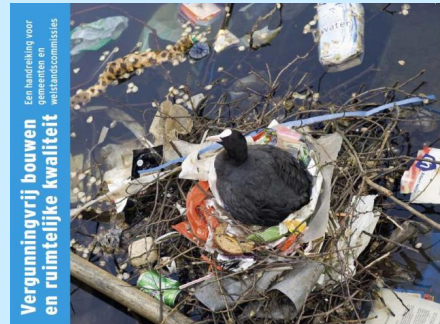
De Tweede Kamer heeft een belangrijke stap gezet naar de Modernisering van de Monumentenzorg. Op 31 januari is de Kamer akkoord gegaan met diverse wetswijzigingen, waardoor bijvoorbeeld voorkomen wordt dat leegstaande gebouwen in afwachting van een herbestemming verloederen, met hoge renovatiekosten als resultaat. Ook wordt het verplicht dat een gemeente, bij het opstellen van een bestemmingsplan, de cultuurhistorische waarde van een gebied in kaart brengt en desgewenst in het bestemmingsplan beschermt. Ten slotte zijn ook voorstellen voor minder regels geaccepteerd.

Deze drie onderwerpen vormen de kern van het MoMo-beleid dat minister Plasterk enkele jaren geleden in gang zette. De afgelopen weken is fel geprotesteerd tegen de dereguleringsvoorstellen, terwijl de overige onderwerpen vrijwel geluidloos zijn gepasseerd.

De dereguleringsvoorstellen hebben niet alleen tot gevolg dat nutteloos geachte regels verdwijnen, maar ook dat beleidsuitgangspunten worden aangetast. Zo verdwijnt de bescherming van de achtererven en –gevels in stads- en dorpsgezichten. Ook bestaan er zorgen over vergunningvrije interne verbouwingen in monumenten (zolang de monumentale waarde niet wordt aangetast) en vergunningvrij onderhoud aan monumenten. De kennis over wat monumentale waarden zijn ontbreekt namelijk, en voortaan kan historisch bouw materiaal straffeloos vervangen worden door replica's.

De Eerste Kamer bespreekt de wetswijziging op 15 maart, en de Raad van State zal nog advies uitbrengen over de dereguleringsvoorstellen. De wijzigingen worden op 1 januari 2012 van kracht.

Handreiking Vergunningvrij bouwen en ruimtelijke kwaliteit

De handreiking Vergunningvrij Bouwen en Ruimtelijke Kwaliteit is een groot succes. De 1.500 gedrukte exemplaren waren al op toen ze van de drukker kwamen, inmiddels is de pdf-file van het boekje ruim 2.000 maal gedownload.

Uit intensieve internetdiscussies en uit nieuwe jurisprudentie wordt nu geleidelijk duidelijk waar de grenzen van de nieuwe regels liggen. Hieronder twee verduidelijkingen. Op de website www.fw.nl is op de pagina's 'dossier vergunningvrij bouwen en kwaliteit' veel meer informatie te vinden.

1. Vergunningvrije bijgebouwen geheel verhinderen: definitie van een 'erf'.

Vergunningvrij bouwen is (op een enkele uitzondering na) beperkt tot bijbehorende bouwwerken op het achtererfgebied. Er bestaan twee categorieën: (a) de 'kleine' vergunningvrije bouwwerken (een uitbouw tegen de zij- en achtergevel van 2,5 meter diep en een bouwwerk van 30 m², nokhoogte 3 meter), die vergunningvrij op alle achtererven kunnen worden neergezet, ongeacht de beperkingen van het bestemmingsplan, en (b) de 'omvangrijke' vergunningvrije bouwwerken (alle bijgebouwen met een hoogte tot 5 meter), die vergunningvrij kunnen worden gebouwd binnen de oppervlakte en bestemming die het bestemmingsplan toelaat.

Een streng bestemmingsplan kan voorkomen dat er 'omvangrijke' vergunningvrije bouwwerken worden gerealiseerd, maar het bestemmingsplan kan niet verhinderen dat er 'kleine' vergunningvrije gebouwen verrijzen. Deze stelling moet nu echter genuanceerd worden.

Vergunningvrij bouwen is namelijk alleen toegestaan op het 'achtererf' bij een hoofdgebouw. Het blijkt mogelijk om in het bestemmingsplan te bepalen dat het terrein rondom een hoofdgebouw geen 'erf' is. Daarvoor is het niet genoeg om op te schrijven dat het bijvoorbeeld gaat om de bestemming 'tuin, onbebouwd', want een tuin is ook een erf, zodat vergunningvrij bouwen is toegestaan, zelfs al staat er 'onbebouwd' bij. Maar indien het bestemmingsplan uitdrukkelijk de inrichting van het terrein als 'erf

verbiedt – er mag dan ook niet verhard worden, en ook een siertuin is niet toegestaan – dan kan er niet vergunningvrij worden gebouwd. Op deze manier is het mogelijk om te voorkomen dat het spreekwoordelijke hutje op de hei uitgebreid wordt met een serre en een forse garage.

2. Welstandseisen bij vergunningvrije bouwwerken.

Eerder heeft de Federatie Welstand steeds beweerd: vergunningvrij = welstandsvrij. In principe klopt dat. Een vergunningvrij bouwwerk doorloopt geen goedkeuringsprocedure en wordt ook niet aan welstandscriteria getoetst (wat niet wegneemt dat een gemeente wel mag verwachten dat een initiatiefnemer zich vrijwillig aan de welstandseisen houdt).

Nu blijkt echter dat voor 'omvangrijke' vergunningvrije bouwwerken in sommige gevallen toch wel degelijk welstandseisen gesteld kunnen worden. Niet in het kader van een bouwaanvraag-procedure, maar in het kader van planologische goedkeuring.

Omvangrijke vergunningvrije bouwwerken kunnen alleen worden gerealiseerd, indien het bestemmingsplan daarvoor de ruimte biedt. Wanneer dat niet het geval is, volstaat een omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan, om vervolgens vergunningvrij het bouwwerk te kunnen realiseren. Diverse gemeenten hebben in hun 'afwijkingenbeleid' bepaald dat een afwijking van het bestemmingsplan slechts wordt gehonoreerd voor een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand, zoals blijkt uit het advies van de welstandscommissie, beoordeeld naar de criteria uit de welstandsnota. De gemeenten Duiven en Bernisse hebben onlangs zulke bepalingen in hun afwijkingenbeleid opgenomen. Een andere gemeente, in Noord-Nederland, is van plan om een aparte adviescommissie op te richten, met een eigen beoordelingskader, om duidelijk te maken dat de kwaliteitstoets die hier plaatsvindt iets anders is dan de op de Woningwet gebaseerde welstandstoets.

Inmiddels heeft de voorzieningenrechter in Breda bepaald dat iemand die toestemming heeft om in afwijking van het bestemmingsplan een vergunningvrij bouwwerk te realiseren, zich wel zal moeten houden aan de ingediende aanvraag. De gemeente mag, op grond van de regels, in het kader van een afwijkingsvergunning alle gegevens opvragen die nodig zijn voor een goed gemotiveerd besluit. Dat kan in sommige gevallen zelfs om uitgewerkte geveltekeningen gaan. De toestemming om vervolgens in afwijking van het bestemmingsplan vergunningvrij te bouwen is dus niet ongeclausuleerd.

Zie over deze jurisprudentie en de voorbeeldteksten van het afwijkingenbeleid de pagina's 'vergunningvrij bouwen en ruimtelijke kwaliteit' op de website van de Federatie Welstand.

Cursusaanbod door de Federatie Welstand

Meer weten over welstand? Volg een van onze interessante cursussen!

Training Schriftelijk Welstandsadvies

In welstandsnota's wordt een juridisch kader gesteld met behulp waarvan bouwplannen volgens algemene, gebiedsgerichte en objectgerichte criteria worden beoordeeld. De meeste plannen kunnen volgens de criteria van de nota worden afgetikt. Daarnaast kunnen commissies de planindieners collegiaal advies geven om het plan op bepaalde punten nog eens te herzien. Hoe formuleer je zo'n advies, hoe zorg je dat het juridisch steekhoudend is en zo begrijpelijk dat er geen misverstanden kunnen ontstaan? De training die de Federatie aanbiedt, richt zich zowel op de juridische formuleringen uit de nota als op de helderheid en stijlvastheid van het advies. Krukkige zinnen zorgen er immers voor dat een advies voor meer interpretaties vatbaar is. Aan de hand van casestudies wordt er gekeken naar helder en consequent taalgebruik in de verslaglegging.

Bijkomend nut van de cursus is dat men van anderen hoort hoe het in andere gemeenten toegaat. Door de grote verscheidenheid aan welstandsnota's (van globaal tot gedetailleerd) en de manier waarop gemeenten ruimtelijke kwaliteit beleidsmatig handen en voeten geven, is een uitwisseling van ervaringen met vakbroeders aan te bevelen. Deze training wordt jaarlijks een tot twee keer gehouden en is bestemd voor commissieleden en secretarissen of plantoetsers.

De volgende cursus wordt gehouden op vrijdag 17 juni 2011 (bij voldoende aanmeldingen).

De Federatie Welstand organiseert de cursus/training 'Schriftelijk Welstandsadvies' samen met de Hogeschool Utrecht, faculteit Economie en Management. Voor informatie en/of aanmelding cursus september 2010: telefoon 020 – 412 49 64 of mail Christian Braak, cb@fw.nl

Adviseren over kwaliteit

Het gaat hier om twee kennismakingscursussen voor commissieleden van welstands-/geïntegreerde

commissies, inclusief burgerleden, tevens een opfriscursus voor ambtenaren. De cursus zal zich vooral richten op de relatie welstands- / monumentenadvisering in een geïntegreerde commissie, met de daarbij behorende juridische aspecten. Maar ook de verhouding gemeente(politiek) en commissie komt aan bod. Verder zal er aandacht worden besteed aan de laatste stand van zaken rond welstand en monumenten. Als beide typen advisering naar de Wro worden overgeheveld, wat betekent dit dan voor gemeenten en commissies?

De voorjaarscursus wordt gehouden op **dinsdag 26 april** in **Helmond**, de najaarsexcursie op **dinsdag 20 september** in **Zaanstad**. Beide excursies hebben dit keer een zekere stedenbouwkundige component: Helmond een voormalige industriestad die doorsneden wordt door sterk bepalende infrastructuur: de Zuid-Willemsvaart en een tweebaansnelweg, de Kasteeltraverse. Als veel Brabantse steden heeft Helmond een typische structuur: losje gevormd door dorpse kernen en katholieke enclaves, en geslachtofferd door burgemeesters met geldingsdrang. Helmond mag dan misschien geen in het oog springende monumenten bezitten, maar de stad is zeker cultuurhistorisch bepaald. Ook Brandevoort zal worden bezocht, om te bekijken of historiserende stedenbouw en 'Anton Pieck' architectuur een toekomst bieden. Nu Brandevoort een jaar of tien bestaat (en nog niet is voltooid) kunnen er conclusies worden getrokken: onderscheidt het stadsdeel zich van andere, thematische, min of meer modieuze architectuurstromingen uit de jaren negentig? Wordt de wijk gedragen door haar bewoners? Waar leunt de wijk op, op voorzieningen en een centrum, op vorm en uitstraling of op iets geheel anders? Staat er in Brandevoort soms de 'historie' die het centrum van Helmond mist?

In Zaanstad doet zich momenteel hetzelfde fenomeen voor: een stad die zich wil onderscheiden van andere steden, door de buurt rond het station te hullen in pseudo 'Zaanse Schans'. Net als Helmond een voormalige industriestad die een nieuw aantrekkelijk gezicht moet presenteren om te overleven.

Voor beide cursussen, op **26 april in Helmond** en **20 september in Zaanstad**, kunt u zich alvast opgeven.

De cursus wordt georganiseerd door de Federatie Welstand samen met Nationaal Restauratiefonds en RCE. De cursus is bestemd voor ambtenaren Bouw- en woningtoezicht en voor leden van welstands-/geïntegreerde commissies. Voor aanmelding: Nationaal Restauratiefonds: cursus@erfgoedindepraktijk, www.erfgoedindepraktijk.nl of telefoon 033 – 25 39 833 (Maartje Voskuilen).

Vacaturebank

De Federatie Welstand beschikt over een vacaturebank. Aanbod van vacatures in gemeentelijke welstandscommissies (voorzitters en leden), maar ook die bij de regionale welstandsorganisaties worden op de website van de Federatie geplaatst. De plaatsing is kosteloos voor leden van de Federatie; voor niet-leden zal een bedrag van 250 euro in rekening worden gebracht. Geef uw vacatures door aan de Federatie Welstand.

Voor aanmelding: telefoon 020 – 412 49 64 of mail info@fw.nl

Nieuws van de leden

- WZNH heeft twee nieuwe bestuursleden benoemd: Irmgard van Koningsbruggen, die kunst- en architectuurgeschiedenis doceert aan de VU en voorzitter is van de Amsterdamse monumentencommissie, en Christel Portegies, loco-burgemeester/wethouder van de gemeente Castricum (VVD) en tevens afgestudeerd in de kunstgeschiedenis en cultuurwetenschappen.
- Het jaarverslag van de welstands-/monumentencommissie Maastricht 2009, samengesteld door commissie en secretarissen, is een aanrader. Ruud Brouwers, voorzitter van deze commissie, kennen we nog uit zijn periode als hoofdredacteur van Wonen/TABK. De lezer wordt in zijn voorwoord op aangename wijze langs het soms stekelige pad van de welstands- en monumentenadvisering geleid. Dat pad blijft onverminderd stekelig, ook al zijn welstand en monumenten in Maastricht nauwelijks overstreden: gemeentebestuur en diensten begrijpen heel goed dat de schoonheid van Maastricht zich uitbetaalt in letterlijk klinkende munt en dat zorgvuldig opgestelde adviezen eraan bijdragen die schoonheid te waarderen en te borgen. Toch maakt Brouwers zich om een aantal dingen grote zorgen: hij ziet private welvaart tegenover publieke armoede, en is bezorgd dat de crisis ertoe zal leiden dat onderhoud en beheer van het publieke domein door de afgenomen middelen erbij in schieten. Of dat besloten wordt het publieke domein dan maar te privatiseren. Verder ziet hij erfgoed als economische ruggengraat van de stad Maastricht, nu de nieuwbouwplannen tot een minimum worden beperkt. Het feit dat

bijvoorbeeld de universiteit midden in het historische centrum zit, in voormalige kerkelijke gebouwen, beschouwt hij als een groot goed. Terwijl de nieuwbouw stil ligt, gaat het verbouwen van monumenten gestaag door. Maar daar ziet hij ook een probleem: nieuwe ontwikkelingen staan nogal eens op gespannen voet met de waarachtigheid van het monument. Het individuele belang en het belang van het monument (het gezamenlijk belang) moeten in elkaars verlengde liggen, aldus het jaarverslag, en niet tegenover elkaar staan. Er worden enige bladzijden gewijd aan 'de misdrijven' die in en aan monumenten worden gepleegd, zo'n 15 stuks per jaar, meestal met voorbedachten rade. Juist omdat Maastricht economisch zo wel vaart op dit monumentenbezit (de stad trekt hierdoor immers talloze bezoekers, die er ook eten en inkopen doen), beveelt de commissie de gemeente aan het toezicht op te voeren. Ook zou er volgens de commissie onderzocht moeten worden of het loont deze misdrijven voor de rechter te brengen. Het jaarverslag van Maastricht is mede een aanrader, omdat de werkwijze van de commissie nuchter wordt uiteengezet. Wat is de ideale situatie daarin, hoe hoog leg je de lat en hoe kom je daar? Twee keer per jaar wordt er geënquêteerd onder de aanvragers; aan welstands- en monumentenbeleid wordt veel waarde gehecht, is de gelukkige uitkomst.

Info: Jaarverslag welstands-/monumentencommissie gemeente Maastricht, 2009, Arthur Houben (secretaris), arthur.houben@maastricht.nl.

- De Groninger Welstands en Monumentenorganisatie Libau heeft van diverse instellingen subsidie gekregen voor het ontwikkelen en bouwen van (melk-)veestallen die met hun ontwerp goed in het landschap passen. Libau laat voorbeeldontwerpen voor stallen ontwikkelen, die boeren kunnen gebruiken als ze hun bedrijf willen uitbreiden. Stallen met een ontwerp dat goed is ingepast in het landschap moeten ervoor zorgen dat grote boerenbedrijven meer geaccepteerd worden in de maatschappij. Deze stallen voegen iets toe aan het karakter en de ruimtelijke kwaliteit van het landschap.

Naast de voorbeeldontwerpen is communicatie met boeren, beleidsmakers en de bouwwereld een belangrijk onderdeel van het project *Vitaal Platteland - Vitale Architectuur*, dat samen met Prins Consultancy is opgezet. Voor de beleidsmakers en de bouwwereld komt er een symposium om het belang van het project onder de aandacht te brengen. Ook wordt een educatieve dvd ontwikkeld. Met de boeren die de bijzondere stallen willen gaan bouwen vindt uitgebreid overleg plaats. Naast de provincie Groningen leveren het HW Mesdagfonds, het Stimuleringsfonds Architectuur, Libau, het WUR-AgroCenter en het LTO een bijdrage aan het project.

Overig nieuws

- Eind vorig jaar zijn drie nieuwe leerstoelen opgericht aan drie universiteiten: Amsterdam, Delft en Wageningen. Ze vallen onder een samenwerkingsverband Erfgoed en Ruimte. De thema's zijn cultureel erfgoed, ruimtelijke planning en ontwerp, een soort voortzetting dus van de Belvedere-leerstoelen. De hoogleraren Hans Renes (Amsterdam), Eric Luiten (Delft) en Joks Janssen (Wageningen) moeten globaal wetenschappelijke onderzoek en hoger onderwijs naar/over 'herkenbaarheid, geschiedenis en identiteit' gaan stimuleren. In het persbericht wordt het belang van de leerstoelen verbonden met de grote Nederlandse vraagstukken van krimp, klimaat, crisis- en natuurlijk bezuinigingen.
- Wytze Patijn, die tot voor kort decaan was aan de TU-Delft, is in november 2010 benoemd tot stadsbouwmeester van Delft. De stadsbouwmeester hier is de wijze, onpartijdige adviseur bij de grote bouwprojecten waarmee Delft te maken heeft, wiens enig vooroordeel zijn liefde voor - en dienstbaarheid aan - de bestaande stad zal zijn. De ondertunneling van het treinspoor bijvoorbeeld is een enorme, vele jaren vergende onderneming waarvan de realisatie diepe wonden kan slaan in het centrum van Delft, als er niet consequent op kwaliteit wordt gemikt. Een strenge, ervaren bovenmeester is dan wel nuttig.
- Het Erfgoedplatform, waarin verenigd een groot aantal partijen, heeft een nieuwe agenda gesteld: *Erfgoed: kerntaak en kans*. Geheel in lijn met de komende verkiezingen wendt de agenda zich tot de provincie, die wordt gezien als belangrijke schakel in de omgang met erfgoed, nu het Rijk taken afstoot. De provincie wordt opgeroepen het voortouw te nemen bij het stimuleren van herbestemmingen, ervoor te zorgen dat erfgoed goed verankerd wordt in structuurvisies en instellingen te ondersteunen, die nu al goed werk verrichten in de erfgoedsector. Maar ook de provinciebestuurders zelf wordt gevraagd om het onderwerp erfgoed te omarmen, er persoonlijk

kennis over te verwerven en te zorgen dat kennis ook wordt overgedragen aan belanghebbenden. Dat erfgoed op en onder de grond hecht verweven is met ruimtelijke plannen, landschap en stadsontwerp kan nog vanzelfsprekender worden dan het nu al is. De boodschap is duidelijk: een provincie kan onderscheidend zijn door niets te doen zonder erfgoed daarbij te betrekken. Info: www.erfgoedagenda2011.nl

Overig cursusaanbod – Vergunningvrij Bouwen en ruimtelijke kwaliteit

De aanzienlijke uitbreiding van het vergunningvrije bouwen met de Wabo, die najaar 2010 haar beslag kreeg, kan een weerbarstig probleem worden voor de ruimtelijke kwaliteit van Nederland, zowel voor wat betreft nieuwbouw als monumenten.

Op **19 en 20 april 2011** organiseert de Berghauser Pont Academy een cursus 'Vergunningvrij bouwen met ruimtelijke kwaliteit'. De academie richt zich op personen die werkzaam zijn op een juridisch niveau, o.a. in het bouw-, milieu- en omgevingsrecht. Deze specifieke cursus, die onder leiding staat van Flip ten Cate, directeur Federatie Welstand, is bestemd voor planologisch medewerkers, bestemmingsplanmakers, juristen en adviseurs ruimtelijke ordening binnen gemeenten en bij adviesbureaus. De Federatie Welstand heeft over dit onderwerp een handreiking gemaakt die mede als basis zal dienen voor de cursus. De cursus zal zich richten op de middelen die gemeenten ten dienste staan om de schadelijke gevolgen van de wet te beperken. Aan bod komen o.a. bestemmingsplannen, ontheffingenbeleid, de welstandsnota en privaatrechtelijke instrumenten, monumenten, cultuurhistorie en erfgoed.

Info: Voor aanmelding www.berghauserpontacademy.nl.

Nieuwsberichten en opmerkingen met betrekking tot deze digitale nieuwsbrief kunnen gestuurd worden naar gtc@fw.nl of neem contact op met Gerda ten Cate, beleidsmedewerker bij de Federatie Welstand, 020 – 412 49 64. De nieuwsbrief vermeldt berichten; er kunnen geen rechten aan worden ontleend!